

Informacja dla Państwa Radnych Miasta Grajewo na temat dotyczących Grajewa spraw procedowanych przed Komisjami Regulacyjnymi

Wprowadzenie – czym są Komisje Regulacyjne Rządu i Kościołów?

Komisje Regulacyjne to specjalne organy, skupiające przedstawicieli administracji rządowej oraz określonych kościołów i związków wyznaniowych, powołane w celu zwrócenia podmiotom wyznaniowym majątku nieruchomego, przejętego nieprawnie przez państwo w okresie istnienia PRL: Komisja Majątkowa ds. Kościoła Katolickiego (działała w l. 1990–2011), **Komisja Regulacyjna ds. Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego**, Komisja Regulacyjna ds. Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, **Komisja Regulacyjna ds. Gmin Wyznaniowych Żydowskich**, Międzykościelna Komisja Regulacyjna. Podstawą prawną działania Komisji są ustawy indywidualnie określające stosunek państwa do danego kościoła lub związku wyznaniowego. Minister właściwy ds. wewnętrznych, w porozumieniu z władzami kościelnymi, określa ich strukturę i tryb działania.

Postępowanie przed nimi ma charakter mediacyjno-polubowny, ale **od ich orzeczeń nie przysługuje odwołanie**. Rezultatem przeprowadzonego postępowania regulacyjnego może być przywrócenie kościelnym osobom prawnym własności nieruchomości, przyznanie nieruchomości zamiennej, przyznanie odszkodowania (w tym przypadku reguluje to wojewoda). Możliwe jest także zawarcie ugody przed zespołem orzekającym.

1. Komisja Regulacyjna ds. Gmin Wyznaniowych Żydowskich

W dniu 31 lipca 2025r. wpłynęły do Urzędu Miasta Grajewo odpisy postanowień Komisji Regulacyjnej ds. Gmin Wyznaniowych Żydowskich, datowane na 25 lipca 2025r. (sygn. akt: W.KŻ-1-2747/03 oraz W.KŻ-1-2748/03), dotyczące wniosków Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP o przeniesienie własności nieruchomości położonych w Grajewie: przy ulicy Białostockiej, stanowiącej cmentarz żydowski oraz nieruchomości przy ulicy Białostockiej, zabudowanej w dniu 1 września 1939r. budynkiem synagogi.

Miasto Grajewo w dniu 10 grudnia 2003r. zawarło przed Pierwszym Zespołem Orzekającym Komisji Regulacyjnej ds. Gmin Wyznaniowych Żydowskich ugodę z Gminą Wyznaniową Żydowską w Warszawie, działającą jako jedyna uprawniona do występowania w sprawie (potwierdzała ona warunki uzgodnione 6 października 2003r.), w której:

§ 2

Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie zrzeka się wszelkich przysługujących jej roszczeń do nieruchomości położonej w Grajewie przy ul. Wojska Polskiego 20, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr 1321/1 o powierzchni 1568 m², a w szczególności: do żądania przeniesienia własności tej nieruchomości obecnie i w przyszłości.

§3

W zamian za zrzeczenie się przez Gminę Wyznaniową Żydowską w Warszawie roszczeń do nieruchomości opisanej w § 2 Miasto Grajewo przenosi na rzecz Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie prawo własności nieruchomości niezabudowanej zamiennej wolnej od obciążeń, położonej w Grajewie przy ul. Wiktorowo, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr 1486/2 z obrębu Grajewo o powierzchni 1094 m², oraz prawo własności nieruchomości niezabudowanej zamiennej położonej w Grajewie przy ul. Fabrycznej, oznaczonej ewidencyjnie jako działka nr 3122 o powierzchni 2274 m² z obrębu Grajewo z dniem zawarcia ugody przed Komisją Regulacyjną do Spraw Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

Nieruchomości zamienne zostały przekazane na podstawie protokołu przekazania z dnia 29 kwietnia 2004r., ze skutkiem na 01 maja 2004r.

Oznacza to, że sprawa dotycząca nieruchomości zabudowanej synagogą została uregulowana już w 2004r.

Informację w tej sprawie przekazałem w rozmowie telefonicznej 12 sierpnia 2025r. Pani Katarzynie Stanickiej – Sekretarzowi Komisji Regulacyjnej do Spraw Gmin Wyznaniowych Żydowskich. Tłumaczyła ona zaistniałą sytuację faktem, że z wnioskiem wystąpił nowy podmiot, nie mający wiedzy o tym, że sprawa jest już uregulowana, a ulica Białostocka to wcześniejsza nazwa ulicy Wojska Polskiego.

Analogiczna sytuacja dotyczy dawnego cmentarza żydowskiego. Dodatkowo zaznaczyć należy, że w wypadku cmentarzy, o ile nie ma możliwości ich zwrotu (tak jest w Grajewie, gdzie na terenie nekropolii wzniesiono osiedle mieszkaniowe), nie stosuje się przepisów o działkach zamiennych, czy też odszkodowaniu finansowym.

Pisemne wyjaśnienia w tych dwóch sprawach Urząd Miasta Grajewo przesłał do Komisji Regulacyjnej do Spraw Gmin Wyznaniowych Żydowskich w dniu 21 sierpnia 2025r.

2. Komisja Regulacyjna ds. Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Od 2006r., z przerwami, przed Komisją Regulacyjną ds. Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego toczy się postępowanie na wniosek Parafii Prawosławnej w Ełku, która swoją jurysdykcją obejmuje również powiat grajewski. Dotyczy ono uzyskania działek zamiennych lub odszkodowania:

Na podstawie art.47 ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 4 lipca 1991 roku o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w Rzeczypospolitej Polskiej / Dz.U.66,poz.287 ze zmianami / ,wnoszę o :

1.przeniesienie własności nieruchomości zamiennej Wnioskującej Parafii Prawosławnej w Ełku za nieruchomości należące do osoby prawnej Kościoła Prawosławnego, dniu 11 listopada 1918 r. zabudowane Cerkwią Prawosławną wybudowaną w „ogrodzie Kościuszki” w 1878 roku p.w. Św. Marii Magdaleny ze stróżówką położoną w mieście Grajewo, gdyż przywrócenie tych nieruchomości natrafia na trudne do przezwyciężenia przeszkody – majątków Kościoła Prawosławnego przejętych pod przymusowy zarząd państwowy / na zasadzie dekretu z dnia 16 grudnia 1918 roku/ , a następnie przekazana została Kościołowi Rzymsko – Katolickiemu w dniu 9.III.1919 roku na kościół dziatwy szkolnej powszechnej.

KOMISJA REGULACYJNA
do SPRAW
POLSKIEGO AUTOKEFALICZNEGO
KOŚCIOŁA PRAWOSŁAWNIEGO

2006 -07- 06

2. przeniesienie własności nieruchomości zamiennej wnioskującej Parafii Prawosławnej w Ełku za nieruchomości należące do osoby prawnej Kościoła Prawosławnego, dniu 11 listopada 1918 r. cmentarzem grzebalnym z drewnianą Cerkiewną - Kaplicą w Grajewie, która to Cerkiew-Kaplica pobudowana w 1893 roku wraz z drewnianą stróżówką ; przekazana została 3 stycznia 1923 roku nowoutworzonej wówczas Parafii Rzymsko-Katolickiej w Kapicach z reskr. Wojew. Z dnia 19.XII 1922.Nr. RP:III-3471/22. Budynek Cerkiewki został rozebrany ,a materiał pozyskany zużyty został na budowę Kościoła we wsi Kapice zgodnie z decyzją Min.W.i O.P.;

3. przeniesienie własności nieruchomości zamiennej wnioskującej Parafii za nieruchomości należące do osoby prawnej Kościoła Prawosławnego, dniu 11 listopada 1918 r. budynku mieszkalnego murowany byłego stróża cerkiewnego Cerkwi Św. Marii Magdaleny w Grajewie, który to budynek mieszczący się w parku pozostaje we władaniu Zarządu Okręgowego Dyrekcji Robót Publicznych w Białymstoku.
4. przeniesienie własności nieruchomości zamiennej za nieruchomości należące do osoby prawnej Kościoła Prawosławnego, dniu 11 listopada 1918 r. Cerkwi garnizonowej w Grajewie wraz z budynkami administracyjnymi Parafii Prawosławnej;
5. cmentarz prawosławny w mieście Grajewie działki, gdzie w latach 60 dwudziestego wieku urządzono dziecięcy plac zabaw.

30 lipca 2025r. do Urzędu Miasta Grajewo wpłynęło zawiadomienie od Komisji Regulacyjnej ds. Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, datowane na 28 lipca 2025r. (sygn. Akt W.KP-372/06), o rozprawie w dniu 13 sierpnia 2025r., z wniosku Parafii Prawosławnej w Ełku, o przywrócenie nieruchomości położonej w Grajewie.

Miasto Grajewo na rozprawie reprezentowali pełnomocnicy: zastępca Burmistrza Grajewo Krzysztof Waszkiewicz, Pani naczelnik Marta Borkowska oraz Pani Barbara Dąbrowska – radca prawny Urzędu Miasta. **Podtrzymaliśmy stanowisko konsekwentnie prezentowane od 2006r. – wniosek o zwrot nieruchomości, działki zamienne, czy też odszkodowanie finansowe jest niezasadny (analogiczne stanowisko prezentował dotąd Wojewoda Podlaski).** Osoby zainteresowane szczegółami odsyłam do Wydziału Nieruchomości i Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Grajewo, gdzie znajdują się dokumenty źródłowe.

Postępowanie zostało odroczone. Parafia Prawosławna w Ełku ma trzy miesiące na doprecyzowanie i uzupełnienie swojego wniosku. O dalszym biegu sprawy opinia publiczna będzie na bieżąco informowana.

Grajewo, 21.08.2025r.

ZASTĘPCA BURMISTRZA
mgr Krzysztof Waszkiewicz